

***HINDUSTHANtól a DUBig
HORTOBÁGYIn
keresztül vezet az út:
A KISZÁLLÁS MŰVÉSZETE
Rácz Mihály
Második Látás
1995***

*

Hortobágyi László: *Terence McKennának* van egy fűvészkönyve, ami várhatóan megjelenik magyarul is, melynek lényege az ideológiai körítés, ami számomra az elidegenedés iskolapéldája. Rakjuk össze azt a kaleidoszkópot, hogy a pali egy igazi botanikus tudós, aki a koncepcióját összekapcsolta az ufókkal olyan módon, miszerint az őstörténetől, a majáktól és az egyiptomiaktól kezdve a drogok és gombaspórák elterjedése egy szisztematikus, diszkrét lépcsőkön történő bebetetést szolgált, ami az emberiség tudati módosítását vette célba. Ezek a szerek a szintetikusoktól a gombáig bezárólag az emberiség közös tudatát abba az irányba befolyásolják, hogy az idegeneket befogadják a földi társadalmakba, de itt nemcsak a befogadásról van szó, hanem a szexről is. Most rakd össze ezt a médiák által szétlőtt nyugati tudatot; egy tudóst, aki öreg korára eljutott oda botanikusként, hogy a drogok azért terjednek, mert az ufók terjesztik, annak a célnak az érdekében, hogy az emberiség tudatilag alkalmassá váljon a velük való szexuális kapcsolatra. Ehhez mit kell még hozzáfűzni persze a fűvészkönyve ezzel együtt kiváló.

Az örök téma számomra a társadalomból való kiszállás. Biztos hallottál erről a *Heaven's Gate (Santa-Fe.CA)* szektáról, amit már '72-ben nyomattak, hogy a *Bopp-Hall* üstökös csóvájában rejtőzik egy ufó és itt jön vissza amit korábban említettél, hogy a szívható növényi *DMT*-től mindenkinek földönkívüliekről szóló látomása támad és ha felszállnak arra az ufóra, akkor ott egy új minőségű tudatot kapnak. Az eredmény látható volt, harminckilencen ott feküdtek emeletes ágyakon mint egy kollégiumban, mellettük letéve a szemüvegek, a tisztára fényesített bakancsok, ők maguk lila kendőkkel letakarva, ráadásul mindannyian kasztráltak voltak.

Na most rakd össze; mint a régi Indiában, ahol voltak olyan aszkéták, akik fölakasztották magukat a fára, és tűzben égtek el öntestük büntetése gyanánt, miközben a szomszéd városban mindennapi gyakorlat volt a *Káma Szútra*. Ott van most *Hollywood, Beverly Hills*, ami nem az önmegtartóztató szerzetesek lakhelye, és mégis, ott vannak a kasztrált szekták is.

Még egy kitéletet tegyünk az ufó témához. Az emberek tudata nagyon érdekesen működik. Tudniillik számtalan titokzatos dolog van kétségkívül, és a fizikai világ biztos, hogy sokkal több, mint azt ma a tudomány tudja, de hogy semmi metafizikus és transzcendens nincs, az halálbiztos. Amikor a *Carlos* nevű terroristát elkapták, akit harminc éve kerestek, úgy tudták rábizonyítani, hogy líbiai megbízott, hogy a *CIA* átküldött a francia bíróságra egy műhold fotót, amin *Carlos* látszik a líbiai sivatagban egy sátor mellett, három fickótól körülvéve, kezében tartva a aznapra vonatkozó líbiai napilapot. Ha fejléct el tudnak olvasni, akkor minimálisan négy centiméterig lát a műhold, nos akkor kérdelem én, hol vannak az ufók, ha ilyen a világ mai felderítése?

Második Látás: De ez nem zárja ki, hogy nem is készülnek ilyen fotók.

HL: Az ufóhívők persze azt mondják, hogy igen tudják, csak kormány-összeesküvés zajlik. Meg hogy kiveszik a nők petéjét, stb., ez ugyanaz a tömegeket hipnotizáló szörnyű ostobaság, mint ami a középkori boszorkányságot szülte. Az ufó azért fantasztikus dolog, mert egy hihetetlenül jó lakmuszpapírja az elidegenedésnek az ufó, amelyik elszállít erről a lakhatatlan világról.

ML: Ez a szabadulás létezik szerinted, vagy csak fikció?

HL: Ez a vágy az ember alaptermészetéből fakad, de csak képzelt szabadság van. Amióta az emberiség létezik, azóta akar tudatilag szabadulni a valóságtól, és mindent mozgósít ennek érdekében *Hollywood*-tól a szintetikus szerekig és az *Internet*-ig. A mesékben ezt a fejen való át bucskázásnak hívják, a kínai történet pedig a képbe való belépéssel szimbolizálja ugyanezt. Itt arról a tartós, többezeréves kiszállási vágyról van szó, ami azt bizonyítja, hogy ez a világ valamiféle oknál fogva nem lakható az egyén számára. És a legszörnyűbb, hogy húsz-harminc év múlva bezárul a lehetőség az osztályok és társadalmak számára - mert a forradalmak kora elmúlt -, hogy forradalom, vagy társadalmi mozgás révén a fogyasztói és piacgazdaságot megváltoztassák. A polgári demokráciák és a médiák nem hagyják a legkisebb kiutat sem, hogy a rendszertől idegen gondolatok széles körben terjedjenek. Gondolj ma egy alternatív lemezterjesztési világhálózat létrehozásának módjára, ezt ültess át egy forradalmi ideológiába, és látod, hogy mennyire behatároltak bizonyos alternatív életmódok létrejöttének lehetőségei. Egyre inkább *gulág*-ban, de hamburgeres *gulág*-ban élünk. Ezért marad a kiszállás szintetikus módja az *LSD*-től a virtuális sisakig, és ez egy felfokozott tempó, az egyedek látszólag egyre közelebb kerülnek egymáshoz a vegyszerektől, pedig egyre súlyosabb magányba süppednek. 20-30 év múlva a társadalom legalább 30 százaléka fog kiszállni naponta a napi létből. Hiszen

mindannyian kiszállunk, amikor csak lehet.

ML: Van legalább egy szűk csapás, ami tovább vihet ebből?

HL: Csak a történelmi szükségszerűség, mert nem tudom lebontani, hogy a világ melyik táján születik meg az életmód, amelyik segíteni tud. De ennek a dolognak kapcsolatban kell lennie azzal a kiszállással, amelyik pillanatnyilag egy passzív retrográd kiszállás, mert aki elszívta a napi adagját, az a legjobb állampolgár. Aki krisnás, ufóhívó, vagy kokainista, azzal nincs sok baj. Azzal van baj, aki szívhat ugyan, de nyüzsög, információt ad-vesz, furcsa lemezeket készít, vagy azokat propagálja. Ha ez a pozitív kiszállás, mint metódus egyszer létrejön, akár humánus, akár ökológikus úton, elkezdődhetne egy alapvetően más életmód, melynek olyan kódja, köznyelve lenne, amely valódi köznyelvvé válna az ifjúság körében, ez átbillenhetne egy olyan társadalmi össznyomás mértékké, amit már nem lehet figyelmen kívül hagyni. A probléma az, hogy az a gyújtópont, ami ezt elindítja, nem akar összejönni. A zeneiparban ez igen látványos, mindenki megesküszik az elején, ha sok pénz összejön, akkor építünk, alternatívákat adunk, rádióadókat építünk, stb., aztán a százmilliókból élelmiszerrészvényeket vásárolnak. A részvényekkel és fogyasztással ezt a rendszert erősítik, pedig ők kvázi annak idején szintén szabadulni akartak.

ML: Lemezeid hallgatása sok emberben bizonyos ezoterikus vonzatokat kelt. Mit szólna ehhez?

HL: Elég baj az, pedig sajnos így van. Kaptam levelet egy bolognai klubból, ahol esténként beszippantanak ezt-azt majd felrakják a lemezeimet. Meg kell mondjam, engem ez zavar, mert a tömegkultúra részévé teszik azt, amit én nem szerettem volna, hogy azzá váljon. Amikor ezek a zenék elkészülnek, egyszerre nagyon komoly tradicionális és parodisztikus XXI. századi elemek keverednek benne. Parodisztikus alatt korunk eltúlzott technóját értem. Ebből következik, hogy egyszerre hihetetlenül fontosak a tradicionális elemek ezekben a zenékben, de ezzel együtt egy elemelést szeretnék a gyökértől, mert nem hiszek az eredeti gyökérben, az eredeti istenekben és ideológiákban. Az emberiség lidércnyomásának tartom a hinduizmust és az összes vallást, a nagyapák az utódokra nehezedő rohasztó agybajának tekintem ezeket a dolgokat. Ettől kellene megszabadulni igazából, és nem is lehet új világot alapozni erre. Akiknek gondolataiból hidat lehet építeni, olyanok kevesen vannak. A zenén jól lehet lemérni mindezt. Zenét nem lehet kamuból csinálni, bár mindent megpróbálnak de a hangról kiderül, hogy hamis. Szerencsére a zenének objektív kódnyelve van.

ML: Tehát jó zenét csinálni csak a kódok ismeretében lehet.

HL: Nos, ne tűnjön nagyképűségnek, de én az összes értelmes szabályát megtanultam ezeknek a zenei formáknak, és az utolsó pillanatig betartom a őket, valószínűleg ezért működik a dolog. A régi formulák ma átélhetetlenek, összerakhatatlanok, csak akkor működnek ha több tradicionális szabályt egy új szintézissé gyúrsz, és akkor, mint zene jelenik meg, de nem tradíció, nem ideológia, nem transz. Észre kell venni, hogy ezek a zenék nem meditatívak, hanem kegyetlenek. Hörgő, karistoló hangok szólnak bennük, miközben az összes hagyomány be van tartva, ami azt bizonyítja, hogy ezek a tradíciók ilyenek. Az emberi kultúrák elidegenedése és degenerálódása követhető nyomon; nem a nagyszerűsége, hanem a természetes borzalma.

ML: Megnyugvásból, békéből nem lehet ezek szerint jó zenét csinálni?

HL: Az biztos, hogy ma az hazugság. Menj ki az utcára, az aluljáróba és nyugodj meg, de kiemelhetnénk olyan sarokpontokat, mint Afrika és India.

ML: Miért olyan fontos India?

HL: India jutott a legmesszebb abban, hogy az emberi együttélési formák egyik legborzalmasabbikát hozta létre. Indiában az ember és ember közti viszony évezredek távolsága volt, de ma már Amerikában (is) az. Nincs még egy nyelv a világon, mint a hindi, ami ekkora különbséget tesz az emberek között, a kasztrendszer már ne is említsük. Igaz a anglo-saxon *Kerekasztal Lovagjai* nyelvükben még az állatok nemét is megkülönböztetik 'demokratikus' társadalmukban. A meditatív, holdvilágos, *Taj Mahal*-os India, az egyik legnyomasztóbb hely (volt?) ahová csak születhet ember a földön.

ML: Miért találta meg a modern techno is Indiát, a Goa partszakaszt, létrehozva egy új stílust, a goa-trance-t?

HL: Előbb utóbb mindenki megtalálja Indiát, azért mert ez a bemázolt, girlandos világkép a jó istenekkel pizokul vonzó a talajtvesztett nyugati elméknek. Csak egy dolog van elfelejtve mindig, a nyugati ember a maga személyes istenével, személyes tulajdonával érkezik Indiába, ahol az ezer isten világa létezik. A személytelen, a tudattalan panteizmus, ahol feloldódsz a lelkek óceánjában és megszűnsz mint individuum létezni. De ha mindenki kiszáll és a *Gangesz* partján mossa a lábát, ki építi fel a hidakat és az óvodákat? Az indiai, amikor rájön arra, hogy csak belül szabad, elkezd kiépíteni ezt a rendszert, hogy megszabadul és elmegy jóginak negyven évre

azért, és itt a lényeg, mert a meditáció, a metafizika legfőbb jutalma az egyén számára, ha kilép az újjászületések láncolatából, a *samsará*-ból, a reinkarnációk galaktikus köréből, akkor soha többé nem kell újjászületni ezen a földön. Ez az igazi kiszállás, ezért India a legfontosabb ilyen szempontból, mert ennyire konzekvensen egyetlen más társadalom és tradíció sem fektette le a Földről való távozásnak ezt a fantasztikusan kiépített és mélyen filozofikus módját.

És miért kell azt mondanom például, hogy Isten, vagy *Jézus*, vagy *Buddha* mondta, hogy ne ölj, miért nem elég az ebben a világban, hogy nem jó embert ölni? Miért nem mondja az a *yoga* abban a faluban, hogy ti hatszázán ugyan eltartotok engem, akkor mi lenne, ha megásnánk a csatornát, mert a szenny ott folyik a falu közepén, és nem megyek fel az oszlop tetejére, hanem leülünk, megtervezzük és kiássuk.

Én most itt kígyót-békát mondok, de szeretném hangsúlyozni, hogy az emberi szellem, ami például létrehozta a Védákat, hihetetlenül sokoldalú, és ha az ember túléli ezt a fogyasztói-öko válságot, akkor az emberi agy át fogja építeni a világegyetemet, lehet, hogy millió évek múlva, de csillagászati mérnökként lép majd fel az ember.

Mivel én is gyerekkorom óta ki akartam szállni, utánajártam aminek csak lehetett, elmentem messzire, és arra a következtetésre jutottam, hogy valaki például minél hindibb vagy keresztény, annál hamisabb a tudata. Ha egy A-től C-ig terjedő skálán csak C-re mondod, hogy igaz, kizárod magad A és B megismerésének lehetőségéből.

Visszakanyarodva a tradíciókhoz, a problémát abban látom, hogy ma nincs nyelvünk a más világokra, csak olyanok, amiket valakik valamikor a lélekmentők, és a vallások keltettek életre. Nem '97-re, Közép-Európára konstruálták ezeket a válaszokat és kérdéseket, hanem mondjuk kétezer évvel ezelőtt egy nomád indiai társadalomnak. Egy pásztor társadalom a csillagos ég alatt, végeláthatatlan idő birtokában, nos, hová el lehet szállnia itt egy tudatnak, ott nincs korlátja az emberi elmének. Egy védikus sarkigazságot viszont nem ültethetsz át kelet-európai, XX. századi tudatba.

Én azért tanultam meg ezeket a tradicionális nyelveket, hogy megtudjam mások hogyan szállnak ki. Amikor az a *hindu-arab* zenész 'transzba' esik, akkor kiszáll anélkül, hogy tudná. Nem beveszi a tablettát, hanem megtanul egy nyelvet, és ez sokkal érdekesebb mint bevenni valamit, mert rájössz arra, hogy a hihetetlenül tehetséges ember hányféle módot talált arra, hogy elrepüljön ebből a lakhatatlan világból. Összehasonlítani a távozás módozatait, számomra most ennél érdekesebb nincs. Ebből a szempontból, hogy *barokk* orgona improvizáció, vagy *dub*, vagy *goa-trance* és klasszikus indiai zene (*sangeet*), az ugyanaz. A zenei nyelvezeteket kell tudni ahhoz, hogy az ezekben a stílusokban történő kiszállásokat kellő mélységükben élvezni tudd. Nem nyelveket szeretek tanulni, hanem iszonyatosan jól érzem magam általuk. Nem fogom magam és kiugrok az ablakon, vagy belövöm magam, hanem

milliméterre megtervezem a távozásom hídját. Nem tagadom, persze ugyanarról van szó. De ezen a hídon bárki végigjöhet, ha hajlandó ezt a nyelvet felfejteni.

ML: Egy új nyelvként beszélhetünk nemrég megjelent albumod, a Hungisthan kapcsán, azt mondtad, hogy megfordítottad a dolgot, és világzenéből csináltál magyar zenét. Hogyan lehetséges ez?

HL: Most nem akarok nagyon belemenni a pentatóniába, de például egy *ainu* siratóéneket könnyedén magyarosítottam. De csak ilyenek vannak, arabok énekelnek, *tablá*-k mennek, és mégis magyar zene. Itt megint a kollektív nyomor azon tudatáról van szó, melyikben egy bizonyos szint után eltűnik az, hogy magyar, vagy japán. Mindazt, amiről ma itt beszéltünk, én arra a közös nevezőre húztam, hogy az emberi tudat közös nyomorúsága, ez az ami ezeket a közös tudatú zenéket összekapcsolja, és ha valaki megérzi ezt a fajta szociológiai háttérrel, túl a zenetechnikán és túl a zeneelméleteken, hogy az egyébként földrajzilag, tájban és időben elkülönült zenéknek a közös, mögöttes tudati nyomorát össze tudja hasonlítani, akkor megtalálja a kulcsot erre a vegyítésre. Tudniillik a zene technikája, hogy milyen hangnemben és ritmusban van, az csak egy eszköz, egy kód. Ha tudod, hogy ez így kódol, az meg úgy, össze tudod hasonlítani, ezért nem mondhatod, hogy csak az egyik fontos, mert elveszíted a másikat. De a kód ismerete kevés, és itt jön a tudomány és metafizika kapcsolata, mert kell-e még valami a kódon, a tudományon kívül; ez az idézőjelben lévő metafizika, a közös emberi nyomorúság kollektív nyelve. Ha meglátod az azonos vonást egy XV. századi japán és egy száz évvel ezelőtt élt dél-alföldi paraszt élethelyzetében, és ennek zenei lecsapódását, tiéd a "bölcsek köve", és ennek mentén megpróbálhatod összehasonlítani ezeket a világokat. Semmilyen más módon ez nem lehetséges.

*

[Először nem állt szándékomban semmilyen kommentárt fűzni a Hortobágyi Lászlóval készült interjúhoz, azonban a beszélgetés menete úgy alakult, hogy kimaradtak bizonyos zenetechnikai vonatkozások, illetve kihagytam őket a végső verzióból, mert nem illeszkedtek aztán a beszélgetés ritmusába, az egyik momentum lényegét azonban itt sűríttem; eddigi lemezismertetőimben gyakran citáltam azt a kifejezést, hogy hangminta, Hortobágyi viszont nem használ fel semmit hagyományos módon beszemplerezve; ha például énekmintát vesz, akkor igazából a hangszínt mintavételezi, abból tizedmásodperces egységeket gyárt, majd ebből a készletből építi fel az éneket, ez egy sajátos eredményt hoz létre, sohasem szólhatna így emberi hang élőben.] mis(fejlődésének helyes útja) 1995.